

William Shakespeare: HAMLET

Hamlet je središčno in najbolj znano Shakespearovo delo z izredno širokimi idejnimi in umetniškimi razsežnostmi. Osnovni motiv o Hamletu je že prastar. Hamlet ima poleg določenih družinsko- družbenih in zgodovinsko- političnih tudi bistvene eksistencialne elemente.

DRAMSKA ZVRST: tragedija

OBDOBJE IN STIL: elizabetansko gledališče z baročnimi potezami.

NASLOV: se glasi po vodilnem liku- Hamletu.

OBSEG BESEDILA: precej daljše besedilo v primerjavi z antiško tragedijo, saj obsega skoraj trikrat več besedila kot pri Sofoklu.

OSEBE: so številne. Poleg glavnih (Klavdij, Hamlet, Horacij, Polonij, Laert, Rozenkranc, Gildenstern, Gertruda, Ofelija, duh Hamletovega očeta) je še mnogo stranskih.

PROSTOR DOGAJANJA je danski dvor. Prizorišče se od prizora do prizora spreminja (vendar se vse dogaja znotraj gradu Elsinor ali na terasi pred njim, le enkrat je prizorišče na ravnici pred gradom).

ČAS: ni enotnega časa, saj je le-ta nedoločljiv oz. težko določljiv- več tednov ali mesecev.

DEJANJE: Shakespearu je premalo zgolj glavno in edino dejanje kakor pri grških klasikih, ampak osrednjega zaplete še nekaj drugih dejanj.

TEHNIKA: je ODPRTA. Tragedija je nekaj malega analitična, sicer je sintetična. Značilna je za dramatiko nearistotelovske smeri, prežeto z epskimi elementi:

- več linij dogajanja, več dogodkov,
- številne osebe,
- kompozicija iz zaporedja enakih členov,
- menjava prizorišč.

SHAKESPEAROVIRI ZA HAMLETA: iz danske srednjeveške kronike. Predzgodbo o Hamletu je v Danski zgodovini napisal Saxo Grammaticus (12.-13.st)

ZUNANJA ZGRADBA: 5 dejanj, 20 prizorov: 5+2+4+7+2

DRAMSKI ZNAČAJ: Shakespearovi junaki niso postavljeni v brezizhodno tragično situacijo kot junaki antiške tragedije, ampak v veliki meri sami odločajo o svoji usodi. šele v elizabetanskem gledališču postane dramski karakter individuum in subjekt, ki sam odloča o sebi. Tako postane vzrok za njegov propad njegov značaj - sile znotraj tega, njegove prekomerne strasti, npr. slavohlepje, ljubosumje, ljubezenske strasti, neodločnost, strast umovanja, boj za oblast...

TRAGIČNOST PRI SHAKESPEARU je torej pogojena z junakovim značajem.

PROBLEMSKO JEDRO:

- eksistencialno (iskati smisel bivanja)
- etično (vzpostaviti moralni red v državi, maščevati se za zločin)
- socialno-politično (uravnavati svet v prid države, ki je v moralnem razsulu).

NOTRANJA ZGRADBA:

1.DEJANJE

I.PRIZOR: Na grajskem obzidju se prikaže duh pokojnega kralja Hamleta. Izvemo, da je straža tja postavljena zaradi nevarnosti pred norveškim osvajalcem Fortinbrasom.

II.PRIZOR: Izvemo, kakšen je odnos med kraljem in nečakom. Klavdij hoče imeti Hamleta pod nadzorom, zato mu ne pusti v Wittemberg, sočasno pa to dovoli Laertu, Hamletovemu prijatelju. V tem prizoru izve Hamlet za očetovega duha in se odloči, da ga naslednjo noč počaka na obzidju Elsinorja.

III.PRIZOR: Seznani nas s tem, kakšen je odnos med Hamletom in Ofelijo. Drug drugemu sta naklonjena, vendar Polonij svoji hčerki prepoveduje, da bi se njun odnos razvil v resnejšo zvezo. Tudi Laert svari sestro pred Hamletom, češ da jo bo ta le izkoristil.

IV.PRIZOR: Hamlet je s stražniki in prijateljem Horacijem na obzidju, kjer čakajo duha. Ko se ta prikaže, mu Hamlet sledi, da bi se pogovorila.

V.PRIZOR: Duh Hamletu pove zgodbo o bratomoru. Za svojo smrt zahteva maščevanje, od Hamleta pa zahteva, da to uresniči.

2.DEJANJE

I.PRIZOR: Laert je odšel v Francijo, zaskrbljeni oče pa pošilja za njim Rejnalda (Polonijev sluga), ki naj preveri, v kakšni družbi se giblje mladenič in kako živi v tujini. Pokaže se Polonijevo nezaupanje sinu. Polonij se pogovori tudi s hčerko Ofelijo, ki Hamleta opiše kar nekako zblaznelega. Starec pa to spremembo prinčevega obnašanja takoj pripiše neuslišani ljubezni s strani Ofelije.

II.PRIZOR: Na dvor prispeta Rozenkranc in Gildenstern, bivša Hamletova sošolca, ki obljubita kralju in kraljici, da razvedrita Hamleta, hkrati pa tudi ugotovita, kaj je vzrok njegovemu slabemu razpoloženju in čudnemu obnašanju. Pride tudi Polonij s svojo razlago Hamletovega čudnega obnašanja, ki naj bi bila zaljubljenost v Ofelijo. Kralj in kraljica dvomita o njegovih besedah, saj sumita, da je vzrok nekaj povsem drugega. Hamlet se bivših sošolcev razveseli, vendar mu priznata, da je bilo po njiju poslano in da prihod ni bil prostovoljen. Kot vsako leto pridejo v mesto igralci, ki se jih Hamlet zelo razveseli. Najeda ga dvom o resničnosti besed, ki jih je izgovoril duh, zato prosi igralsko skupino za pomoč. Zaigrali naj bi prizor, v katerem brat ubije brata, sam pa bi opazoval izraz na obrazu kralja Klavdija.

3.DEJANJE

I.PRIZOR: Rozenkranc in Gildenstern ne uspeta ničesar izvedeti o Hamletovi spremembi obnašanja. Upajo, da bo to morda uspelo Ofeliji, zato jo Polonij nastavi Hamletu in ji daje napotke, kako naj zaigra naključno srečanje in izve vzrok njegovi blaznosti. Vendar je Hamlet še naprej zatopljen v svoje misli, prepričani pa so, da ljubezen ni tista, ki je pustila tako trajne posledice.

II.PRIZOR: Na oder pridejo igralci. Zaigrajo prizor smrti kralja Gonzaga, ki spominja na umor Hamletovega očeta. Igra, imenovana "Mišnica", prikazuje, kako nekdo vlije kralju strup v uho. Klavdija prizor presune in takoj veli prekiniti igro. Hamlet torej z zvijačo potrdi svoj sum, vendar pa poleg kralja Hamlet razkrije tudi Rozenkranca in Gildensterna, ki postaneta v njegovih očeh ničvredna vohuna in dvoličneža.

III.PRIZOR: Klavdij se Hamleta in njegovega odkritja ustraši. Da bi se zavaroval, se odloči, da ga bo poslal v Anglijo, v spremstvo pa mu bosta tudi nekdanja

prijatelja. Sam pa vendar ne ostane miren. Pregarjati ga začne vest, tako zamišljenega pa ga zaloti tudi Hamlet, ki se že pripravlja, da bi ga ubil, vendar si le premisli in odide.

IV.PRIZOR: Hamlet ima buren pogovor s svojo materjo. Očita ji, da se je takoj omožila, ko se njen mož še niti shladil ni v grobu. Med pogovorom se prikaže tudi duh, s katerim si Hamlet izmenja nekaj besed. Mati, ki duha ne vidi, meni, da je Hamlet popolnoma nor. Med pogovorom je bil navzoč tudi Polonij, ki je bil skrit za zaveso, da bi prisluškoval pogovoru. Hamlet je to ugotovil in ga, misleč, da je Klavdij, zabodel in ubil.

4.DEJANJE

I.PRIZOR: Kraljica obvesti kralja o umoru.

II.PRIZOR: Rozenkranc in Gildenstern skušata izvedeti, kam je Hamlet skril Polonijevo truplo. Hamlet jima očita dvoličnost, saj sta včasih na njegovi, včasih pa na kraljevi strani.

III.PRIZOR: Ker Rozenkranc in Gildenstern nista uspela zvedeti, kar sta hotela, poskusi še kralj. Hamlet se mu spretno izmika z besednimi igrami, vendar končno le prizna, kam je skril mrtvega komornika. Ob koncu poglavja se Hamlet poslovil od matere, kajti pred njim je pot v Anglijo. Na samem koncu je še Klavdijev monolog, v katerem se razkrije vsebina pisma, namenjenega angleškemu kralju. V njem je namreč Hamlet obsojen na smrt.

IV.PRIZOR: Hamlet sreča vojsko, namenjeno na poljsko bojišče. Zanj je to osvajanje popolnoma nepotrebno in nesmiselno, saj gre le za majhen del zemlje.

V.PRIZOR: Ko je Ofelija slišala, da je njen oče umorjen, je zblaznela. Govori nerazumljive in nepovezane stavke. Po novici o očetovi smrti prispe tudi Laert. S seboj pripelje vojsko, ki naj bi maščevala očeta. Kralj se postavi na njegovo stran in mu obljubi pomoč.

VI.PRIZOR: K Horaciju, edinemu zvestemu Hamletovem prijatelju, prideta dva mornarja in mu prineseta pismo, v katerem mu Hamlet sporoča, da jih je na plovbi v Anglijo ustavila piratska ladja. Sam se je rešil, zdaj pa Horcija naprošča, naj pride do mesta, kjer je Hamlet skrit.

VII.PRIZOR: Mornarja sta tudi kralju prinesla pismo, v katerem ga Hamlet obvešča, da se je vrnil v deželo. Kralja in Laerta pismo preseneti, zato brž naredita

načrt, kako se znebiti kraljeviča. Vse skupaj bo izgledalo kot nedolžno sabljaško tekmovanje, le da bo konica Laertovega meča pomočena v strup. Med pogovorom ju zmoti Gertruda, ki pove, da je Ofelija utonila v potoku.

5.DEJANJE

I.PRIZOR: Horacij in Hamlet se najdeta na pokopališču. Grobar koplje grob za mrtvo Ofelijo. Med kostmi, ki prihajajo iz jame, je tudi lobanja pokojnega dvornega norca Yoricka. Ob njej se Hamlet zamisli o svoji minljivosti. Na pokopališču prisvostvujeta pokopu Ofelije. Takrat tudi prvič pride do besednega dvoboja med Hamletom in Laertom, ki kraljeviča upravičeno sovraži.

II.PRIZOR: V zadnjem prizoru Hamlet razloži, kako se je znebil Rozenkranca in Gildensterna. Odprl je namreč Klavdijevo pismo, spremenil vsebino in poslal mladeniča v smrt. Na koncu pride do dvoboja. Hamlet se mečuje spretno, vendar ga Laert le uspe raniti. Po izmenjavi mečev rani tudi Hamlet Laerta in s tem sta oba zapisana smrti. Poleg dogovora o zastrupljenem meču je kralj za Hamleta nastavljal še zastrupljeni napitek, katerega pa je po nesrečnem naključju izpila Gertruda in bila s tem obsojena na smrt. V smrtnih ranah Laert vse razloži Hamletu, ta pa na koncu ubije še kralja. Konec prizora zaključi novi vladar Danske. Norvežan Fortinbras veli odnesti vsa trupla in s tem da vedeti, da bo zdaj vladal novi red.

DRAMSKI TRKOTNIK:

EKSPozICIJA je celotno prvo dejanje. V njej spoznamo osebe in njihove probleme. Tu še ni prave igre in protiigre.

SPROŽILNI ELEMENT je prvi konflikt, ki zadeva glavnega junaka in s tem povzroči zaplet- Hamletovo srečanje z duhom očeta in vedenje, da je Klavdij morilec.

ZAPLET je dogajanje od sprožilnega momenta do vrha; nasprotja med igro in protiigro se stopnjujejo. Nadaljnja dramska napetost izvira iz Hamletove negotovosti, ali je duh govoril resnico.

VRH je točka, kjer se nasprotje med igro in protiigro zaostri do največje možne mere. Problem drame je tu v celoti razgrnjen. Junak vztraja pri svojem, s čimer je enakovreden nasprotniku. Prav zaradi te vztrajnosti kasneje propade. To se zgodi ob sceni z "mišnico", ko se Hamlet prepriča o Klavdijevi krivdi.

PERIPETIJA ALI PREOBRAT je točka, ki sledi vrhu in povzroči razplet. Predstavlja začetek reakcije v drami, s katerim se dejanje usodno obrne zoper junaka. To se zgodi po igri "mišnici", ko začne Hamlet delati usodne napake. Že umor Polonija bi lahko smatrali za preobrat, ker se dejanje usodno obrne zoper njega.

RAZPLET je dogajanje od peripetije navzdol in kaže Hamletovo padanje v nesrečo.

ODLOČILNI ELEMENT je odrsko zelo opazen. Tu se odloči junakova (fizična) usoda. To predstavlja Laertov trenutni dvom, ali naj Hamleta zabode ali ne.

RAZSNOVA je dogajanje od odločilnega elementa do zaključka drame. Prinese junakovo smrt oz. poraz njegovih stremljenj. Predstavi izravnavo nasprotij, zaradi katerih se je drama sploh začela. Prinese Hamletovo smrt in smrt njegovih najbližjih

HAMLETOVI MONOLOGI:

- 1.m.: 1.dejanje, 2. Prizor: ***"O, da bi to prečvrsto se meso..."***

Prvi Hamletov monolog je izrazito pesimističen. Izrazi svojo prizadetost ob tako hitri poroki matere; njeno dejanje se mu zdi neznosno. *"Slabost, ime ti je ženska."* s tem označi mater kot značajsko nemočno osebo, šibko, plehko in čustveno prazno. Primerja jo z živaljo, ki bi dalj žalovala od nje. Hamlet je razočaran nad svetom, ki je plehek; v njem je pomemben le zunanji videz, v katerem ni nikakršne globine, ni notranjega; svet je pozunanjen, brezčuten, v njem ni ljubezni, odnosi med ljudmi pa so površni. Pomisli na samomor, saj meni, da nima na tem svetu nič, vendar mu to preprečuje krščansko verovanje. O svetu pravi, da je neizplet vrt, ki v seme gre. Očeta primerja s Klavdijem in pravi, da sta si čisto nasprotje (kot "Feb proti satiru"). Hamleta vidimo kot človeka, ki trpi; je izredno občutljiv, močno prizadet zaradi očetove smrti in materine hitre poroke; je psihično napet; občuti, da je svet pozunanjen, hinavski.

- 2.m.: 2.dejanje, 2. prizor: ***"Zdaj sem sam..."***

Hamlet se zaveda, da je ostal sam, saj so se mu vsi njegovi najbližji izneverili in ga pustili samega. Hkrati pa se zaveda, da je obotavljiv. Očita si plahost, strahopetnost, neodločnost, obotavljivost, nedejavnost. Prizna si svojo pasivnost.

Vendar pa pravi, da potrebuje za maščevanje trdnejših dokazov, zato se odloči za past z "mišnico".

- 3.m. : 3. dejanje, 1. Prizor: ***"Biti, ne biti: to je tu vprašanje..."***

Hamlet spregovori o osnovnih bivanjskih vprašanji (življenju in smrti, bivanju in nebivanju, aktivnosti in pasivnosti, družbenem zlu, rešitvi, ki jo ponuja religija). Sprašuje se, če je morda bolje, da človek trpi v svoji usodi, ali da se temu upre z orožjem. Ali naj bo aktiven ali pasiven. Razmišlja o smrti in samomoru. Boji se tistega, kar bo prišlo po smrti, zato tudi noče umreti, temveč se je pripravljen boriti z mukami in težavami tega sveta. Pokaže se tudi njegov pogled na svet in na življenje, ki ga razume kot zlo (morje zla). V življenju vladajo družbene krivice in družbeno zlo, ki ga more človek prenešati. Hamlet ugotavlja, da je človek majhen, oblast pa je v rokah birokratov.

- 4.M.: 4. dejanje, 4. prizor: ***"Brž bom za vami..."***

Hamlet ugotavlja, da plahost izhaja iz mišljenja in razmišljanja. Rad bi bil dejaven, a ne more- ujet je v paradoks: ve, da mora maščevati očetovo smrt in se nič več obotavljati, a dejanja ne zmore. Zopet si očita obotavljivost in nedejavnost, na koncu pa se le odloči za akcijo: *"Misel, o, poslej krvava bodi ali nič ne šteje."*

HAMLETOVA OBOTAVLJIVOST se mi zdi upravičena. Prav je imel, ko se je hotel najprej prepričati o Klavdijevi krivdi. Njegova pasivnost doseže vrh v trenutku, ko Klavdij "moli" in ga Hamlet na zabode, čeprav ni nikogar v bližini, da bi mu to preprečil, razen njega samega. V tistem trenutku se zdi Hamlet krut in neusmiljen. Nasploh je ves čas tak v svojem maščevanju. Težko je razumeti, kako človek, ki si tako zelo želi maščevati očetovo smrt, ob taki priložnosti tega ne stori in misli na žrtvine še hujše muke.

Če gledamo s krščanskega vidika, pa njegovo maščevanje sploh ni upravičeno, saj naj bi mu krščansko mišljenje to preprečevalo. S tega vidika je drama antitetična, saj na eni strani opazimo močne motive krščanstva (Klavdij se zaveda, da bo na oni strani njegov umor golo dejanje in bo moral zanj plačati), na drugi pa je Hamletovo (in tudi Laertovo , ter Fortinbrasovo) maščevanje v nasprotju s krščanstvom, ki uči, naj si odpuščamo.

HAMLET JE PREMALO DEJAVEN. NJEGOVO PRAVO NASPROTJE PA STA FORTINBRAS IN LAERT, KI MORATA PRAV TAKO MAŠČEVATI OČETOVO SMRT. Fortinbras hoče dobiti nazaj izgubljeno ozemlje in se tako maščevati za očetovo smrt. Laert pa išče krivca za Polonijevo smrt in se tudi želi maščevati. Oba sta dejavna; ne odlašata in v tem sta nasprotna Hamletu. Če hočemo razčistiti, ali osebi Hamleta moralno presegata, ne smemo pozabiti na različna stališča dveh obdobij. Če gledamo Hamleta kot osebo iz srednjega veka, od koder sega predzgodba, lahko trdimo, da to ne drži, kajti Fortinbras in Laert ravnata v nasprotju s srednjeveškimi načeli, saj sta nepremišljena in se hočeta takoj maščevati. Z vidika renesanse pa sta ti dve osebi gotovo v prednosti in Hamleta moralno presegata, saj sta aktivna junaka.

HAMLET SE ODLOČI ZA AKCIJO po sceni z "mišnico", ko spozna, da je imel duh prav. Vendar po tem še vedno lahko opazimo njegovo pasivnost in obotavljanje. Res dokončno pa se odloči za akcijo v četrtem dejanju, ko sliši, kako pošilja Fortinbras svoje moške v smrt zavrlo majhnega dela zemlje. To se mu zdi nesmiselno in ga spravi k razmišljanju. Zaveda se, da je preveč obotavljiv in se odloči za akcijo: "*Misel, o, poslej krvava bodi ali nič ne šteji!*"

HAMLETOV ODNOS DO MATERE: Hamlet je prizadet in razočaran zaradi materine hitre poroke. Njeno dejanje se mu zdi neznosno, saj mati pokaže, da je značajska šibka oseba, plehka in čustveno prazna. Njena nezvestoba ga sili k brezumju. To svojo prizadetost ji pokaže v pogovoru, vendar ga ona ne razume. Opozarja jo pred Klavdijem, a ona je še vedno zaupljiva do moža. V pogovoru Hamlet pred njo ne hlini blaznosti; ko pa vidi, da mu mati ne verjame, se začne iz nje norčevati. Vidi jo kot brezčutno, topo žensko, ki se predaja strastem in jo poziva k čistejšemu življenju in spokori.

HAMLETOV ODNOS DO OFELIJE: Hamlet jo je resnično ljubil, računal je na njeno pomoč, vendar pa je vedel, da ji ne sme zaupati, ker bi ona o vsem poročala očetu. Ve, da je Ofelija orodje v rokah očeta in Klavdija. Ofelija je Hamleta ljubila, a je bila preveč pod vplivom moških v svoji družini, ki ji uspejo dokazati, da jo hoče Hamlet le izkoristiti. Vendar njegovi nameni niso bili taki. Ofelijo je ljubil, morda je bil le preveč okupiran z drugimi stvarmi, da bi ji to pokazal ob pravem trenutku.

HAMLETOV ODNOS DO KLAVDIJA: Ne mara ga, saj vidi v njem človeka, ki je zasedel očetov prostor v vseh pogledih. Vidi, kako on manipulira z ljudmi okoli sebe in jih izkorišča. Verjame, da je Klavdij morilec njegovega očeta, vendar se želi pred maščevanjem prepričati. Označi ga z besedami: *“lopov smehljajoči”*. Ve, da je zahrbtn. Že od začetka mu ne zaupa in ne verjame njegovi (lažni) očetovski skrbi.

HAMLETOV ODNOS DO POLONIJA: Posmehuje se mu, ker ve, da je neizmerno uslužen kralju in tudi njemu. Vidi, kako se pusti manipulirati in v pogovoru z njim se igra. Vidi, da je spletkarski in da povsod vtika svoj nos; vse bi naredil, da bi ustregel svojim nadrejenim, celo žrtvoval svojo hčer. Zato ga Hamlet ne ceni. Hamlet se zaveda, kakšen je resnični Polonijev jaz. Ve, da je Polonij pretkan, hinavski, potuhnen, nezaupljiv do svojega sina in izkoriščevalski do hčerke Ofelije. Prvi minister v državi ves čas nastavlja zanke in pasti drugih, vse to pa dela le za uslužnost kralju in s tem oblasti.

HAMLET SE SOOČI S SMRTJO OB YORICKOVI LOBANJI: Zamisli se, ko grobar lahkotno prepeva ob kopanju groba. Premišljuje o minljivosti, o človekovi ničosti. Ob Yorickovi lobanji se zaveda, da smrt vzame vsem vse. Nihče ji ne uide; nihče ne uide trohnenju. Hamletov monolog z Yorickovo lobanjo je misel o človeški minljivosti. Tu gre gotovo za grotesken izraz. Ob pogledu na lobanjo se mu dviga želodec, saj je lobanja zdaj le smrdljiva kost. Tudi sebe vidi kot nekaj minljivega; ko je bil Yorick še živ, je bil sam še otrok, zdaj pa stoji na njegovem grobu.

HAMLET DAJE IGRALCEM NASVETE: Pred igro Hamlet pove, kakšno igro od njih pričakuje. Njegovi nasveti so dramaturški in režiserski. Naroči jim, najbodo zmerni v strasteh, naravni in ne preglasni. Vidi se Hamletovo (in s tem Shakespearovo) poznavanje gledališča.

HAMLET:

Je občutljiv; zunanost mu ni pomembna; ljubi svojega očeta in je močno prizadet ob njegovi smrti. Materi zameri poroko s stricem. Zave se, da je svet pozunanjen, odnosi med ljudmi površni, zaigrani. Nadalje se zaveda, da vlada na dvoru hinavstvo; ni prave ljubezni, zvestobe, niti iskrenega žalovanja. Razočaran je nad svetom in materjo. Le očeta ceni in spoštuje. Zanj meni, da je plemenit človek; v

svojih opisih ga celo idealizira. Zaradi razočaranosti nad svetom in zaradi hinavstva, ki v njem vlada, hlini blaznost. Sicer je pa v maščevanju pasiven in si očita strahopetnost, neodločnost, obotavljivost in brezčutnost.

Je zelo kompliciran in težko določljiv lik. Enkrat govori razumno, drugič sarkastično in nepovezano. Kljub hlinjenju blaznosti in psihični napetosti ima nadzor nad sabo. Videti je, da nadzor nekoliko izgubi v pogovoru z materjo, a ga duh opozori.

Nagnjen je k razmišljanju; izredno tankočutno spremlja svet okoli sebe. Je duhovit, derigenten, tudi samokritičen (v pogovoru z Ofelijo pravi, da je ohol, maščevalen, častilakomen, poln grehov). Njegova duhovitost mnogokrat prehaja v ironijo in sarkazem. Kljub dokazu še vedno odlaša maščevanje, a se izkaže tudi kot človek dejanja (zabode Polonija, v smrt pošlje Rozenkranca in Gildensterna).

Ofeliji ne prizanaša z nespodobnom vedenjem in grobstvo, materi ne z očitki (slika njeno gnusno zvezo s kraljem).

Hamlet je tudi človek nasprotij. Cinično govorjenje o Polonijevem truplu ga razkriva kot brezbožneža, ki verjame v ničnost po smrti; na drugih mestih se izkaže, kot da verjame v življenje po smrti.

Ujet je v strast umovanja in se zaveda, da ga ravno to dela plahega. Rad bi bil dejaven, a ne more; ujet je v paradoks ("Okruten moram biti, da bom dober."); le z besedami bi bil pripravljen ubijati.

Zdi se mi, da mu vzdevek "plemeniti danski kraljevič" po eni strani ustreza, po drugi pa ne. Plemenit je v tem pogledu, da se je maščeval za očetovo smrt, kar je bilo po plemiškem kodeksu verjetno nekaj plemenitega. Vendar pa se mi njegovo dejanje ne zdi plemenito, saj je za dosego svojega cilja šel tudi preko nedolžnih trupel (Polonij, Rozenkranc in Gildenstern, posredno tudi Ofelija, ki naj bi jo ljubil) in se ni ravnal v skladu z krščanskimi zapovedmi.

Hamlet je tragičen, ker je ujet v lastno strast - strast umovanja in ker se zaveda, da je svet slab, on pa nima moči, da bi ga uravnal. Tragičen je tudi, ker v prizadevanju za dobro dela napake, ter povzroča smrt (Poloni, Rozenkranc, Gildenstern, ter posredno tudi Ofelija) in trpljenje drugim.

OFELIJA :

Je zelo navezana na brata, spoštuje njegove nasvete in pravi: "*V spomin mi je zaklenjeno in sam imej do njega shranjen ključ.*". Deluje bistro, odrezavo (ko je Laert svari pred strastmi- zaveda se, da je brat bolj radoživ).

Tudi ona je orodje v rokah očeta in kralja. Je zvesta hči in sledi očetovim ukazom. Ne razume Hamleta in mu ne nudi moralne podpore v trenutku, ko jo ta najbolj potrebuje. V resnici ima verjetno Hamleta rada, a nič ne stori. Je ženska brez lastne volje, krhka, žrtev avtoritativnega očeta, vzgojena v polsušnost moškemu. Tudi do Hamleta ima odnos podrejene dvorjanke. Z njim se pogovarja kot z vladarjem in je do njega ustrežljiva. Vse to jo zlomi, preveč trpi in proti koncu zblazni.

POLONIJ :

Je dvorni svetnik. Ima očetovske poteze (sinu našteva pravila, po katerih naj se ravna, Ofelijo svari pred Hamletom). Izkaže se kot človek, ki vse ve oz. ima na vse odgovor in ravno v tem je omejen. Je stvaren človek, ki s čustvi noče imeti opravka in tudi Ofelije ni pripravljen razumeti. Njena čustva do Hamleta spregleda, zanj niso pomembna. On pozna le življenjska pravila.

Je pretkan, hinavski, potuhnjen, sumničav do vseh, nezaupljiv celo do lastnega sina, vdan kralju, spleta zanke drugim (in se končno tudi sam vanjo ujame), vohlja in veliko besediči. Večkrat dobimo občutek, da je senilen. Shakespeare mu je dal humoren značaj - vse ve, vse mu je jasno (zakaj in kako je Hamlet zblaznel) in ima veliko komičnih potez (dolgovezno besedičenje).

Videti pa je, da je bil v mladosti drugačen (blazen od ljubezni, zanimalo ga je gledališče).

LAERT :

Zelo skrben do sestre, svari jo pred Hamletom, opozarja na stanovsko razliko - nastopi kot pokroviteljski, bolj izkušen brat.

Po očetovi smrti ga razjedata žalost in srd ter ga delata nepremišljenega in maščevalnega. Pusti se manipulirati Klavdiju, ki mu pomaga pri maščevanju.

Je brez morale, vendar pa je človek dejanj.

KLAVDIJ :

Je spreten govornik. Vedno daje vtis, da je preudaren, vendar je pretkan in zna tudi laskati; daje vtis, da mu je država prva skrb. Svojim podrejenim je naklonjen in jim rad ustreže. O vsem se hoče sam prepričati in na besedo nič ne verjame. Do Hamleta je pokroviteljski in očetovski, navsezadnje pa se mu tudi prilizuje. Spretno zna igrati in zavajati (kraljico), Hamlet pa ga prepozna kot smehljajočega lopova.

Njegov značaj je globoko sovražen: pred dvorjani igra ljubezen do nečaka (odvrniti želi sum, da je morilec njegovega očeta in tudi želi pridobiti priljubljenost, ki je sedaj namenjena Hamletu), čuti se mogočnega (bučno proslavljanje, ljubi zunanji blišč).

Duh ga označi kot prešušno, krvosramno zver s čarljivim umom in izdajalskim darom - je razumski človek.

Kljub vsemu pa ga muči vest. Tolažbo išče v veri, a njegova molitev je prazna. Ko pride Laert, da bi se maščeval, obžaluje, da ni že prej ukrepal. Pot, da se Hamleta znebi, mu olajša prav on, ki je poln maščevalnosti.

Ob Ofejini blaznosti je videti resnično prizadet. Pred Gertudo hlini ljubezen do Hamleta in je na videz razumevajoč, v resnici pa ga pošilja v smrt. Njegova podlost se pokaže, ko z Laertom načrtuje Hamletov umor. Z njim spretno manipulira. Nasploh zna on stvari obrniti sebi v prid, a njegov položaj v državi ni trden. Laert skoraj vzdigne upor in ljudstvo kliče k novim volitvam za kralja.

Klavdij se tega seveda boji.

GERTRUDA :

Ob moževi smrti ni preveč prizadeta in Hamleta odvrča od žalovanja. Je brez lastne volje, pasivna, podrejena Klavdiju in čustveno plitka. K Hamletu pristopa z materinsko skrbjo.

Je problematična, ker ne vemo točno, kaj misli. Duh jo razkrinka in, češ da je *"... na oko krepostna..."*. Odnos do obeh mož priča o njeni površnosti v človeških odnosih. Njena vloga pri umoru ni razjasnjena. Tudi v zadnjem prizoru s Hamletom se ne opredeli popolnoma. Resnico verjetno spozna šele tik pred svojo smrtjo.

VLOGA BLAZNOSTI V TRAGEDIJI HAMLET IN SMOLETOVI ANTIGONI:

Hamlet hlini blaznost, ker se hoče zavarovati pred krutim in hinavskim zunanjim svetom. Ve, da vsi nekaj hlinijo in prav tako tudi on, saj hoče odkriti resnico, ki jo prikriva Klavdij. Blaznost hlini pred vsemi, z izjemo Horatia, na začetku tudi matere, ter Rozenkranca in Gildensterna. V Smoletovi Antigoni pa Antigona razglasitev za blazno zavaruje celo državo, medtem ko je pri Shakespearu to veljalo le za Klavdija Hamletova blaznost mu je namreč dala razlog, da ga lahko pošlje v Anglijo, saj bi se ljudstvo brez tega razloga odločitvi uprla, ker je bil Hamlet zelo priljubljena osebnost. Razglasitev za blazno Antigone je predstavljala neko vrsto kazni in hkrati obrambo države pred disidentom. Hamleta pa je blaznost rešila nepotrebnih razlag njegovega "čudnega" vedenja in ga s tem obvarovala pred družbo.

HAMLETOVO RAZOČARANJE NAD SVETOM IN ČLOVEKOM je pogojeno s spoznanjem, da je resnica, iskanju katere namenja vse svoje moči, ali nedosegljiva (resnica o smislu človekovega bivanja) ali skrita pod krinko videza. O človeku pravi: *"Kakšna mojstrovina je človek! Kako plemenit po svoji pameti! Kako neomajen po zmožnostih! Po podobi in kretanju tako čudovit! V dejanju kako podoben angelu! Lepota sveta! Vzor vsemu živemu!"* Toda ta himna človeku je le slavospev njegovemu videzu. V resnici je človek, kot se kaže Hamletu, le *"kvintesenca prahu"* (kvintesenca pomeni jedro, bisrvo, vsebina). Sploh bi tragedijo Hamlet lahko označili kot igro o videzu in resnici. To lahko vidimo na več mestih. Hamlet sprevidi lažno žalovanje matere in očima. To ga prizadane, saj je on človek, ki je sposoben globokih čustev.

Klavdij se očitno tudi spreneveda, ko pošilja Hamleta v Anglijo, saj pravi, da ga želi le zavarovati.

V bisvu je za vse razen Hamleta, Marcela, Horatia in Klavdija resnica nedosegljiva. Nihče drug ne sluti, da je Klavdij morilec.

Kot opazimo, se najbolj prikriva Klavdij. Tudi, ko se dogovarja z Laertom o maščevanju, mu ne pove svojih pravih razlogov, zakaj mu pomaga. Prijateljsko pomoč le hlini, za njo pa se, kot že poprej, skriva lastno korist.

FORTINBRAS IN KONEC TRAGEDIJE:

Menim, da Fortinbras pomeni ozdravitev. On namreč ni nasilno zasedel Danske, temveč je spoštoval stričev ukaz, dogovor o nenapadanju. Prišel je v miru in celo dejal, da bi bil Hamlet pravi kralj, če ne bi umrl. Kljub svoji poprejšni nemoralnosti na koncu spoštljivo ravna s trupli in celo obžaluje nesrečno situacijo.